

KAVINIA ALBOVIRIDIS, EEN ALGEMENE SOORT IN JENEVERBESSTRUWELN

B.W.L. de Vries

Biologisch Station
Wijster

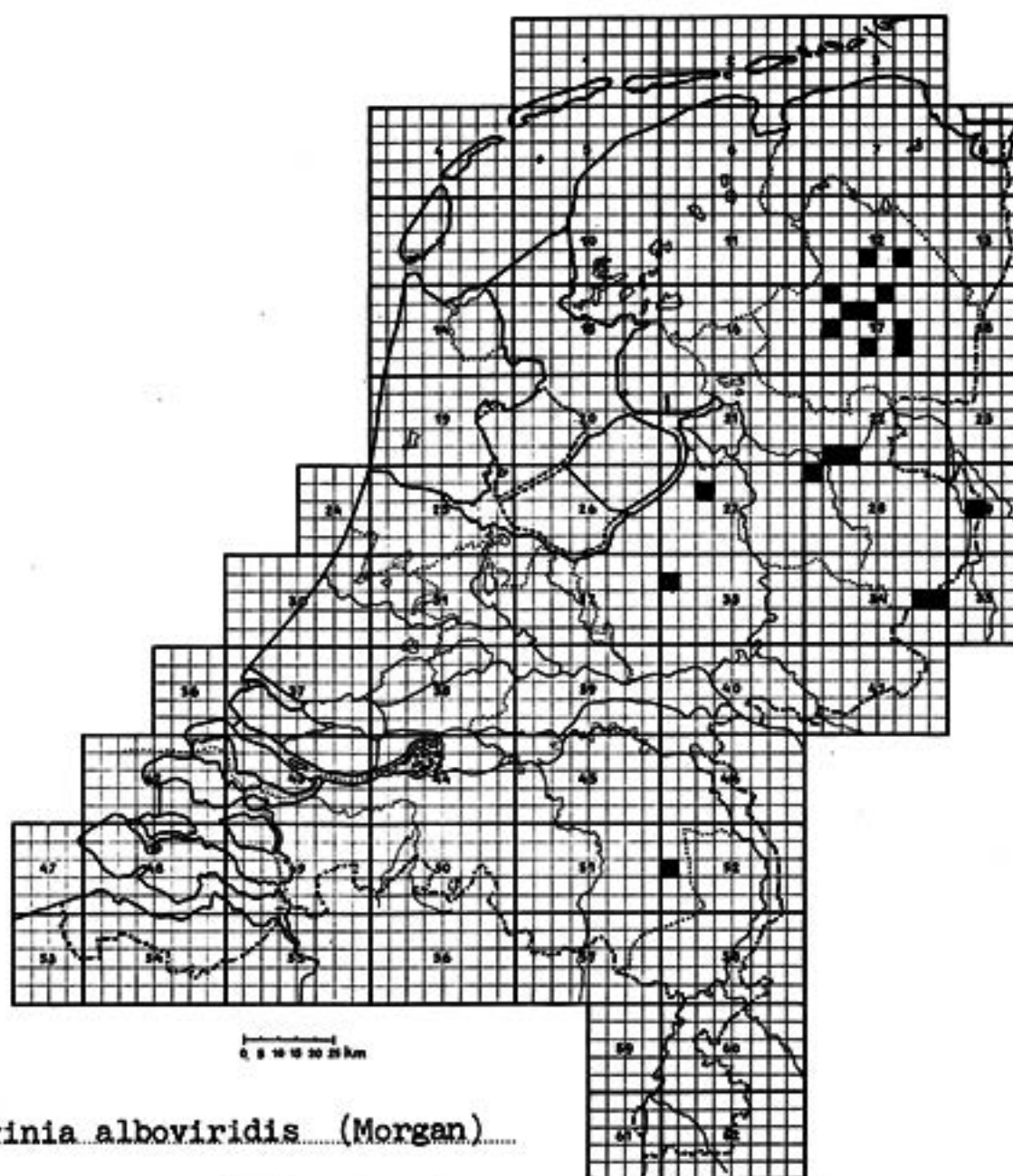
(Mededeling no. 172 van het Biologisch Station, Wijster; mededeling no. 10 van de Afdeling Vegetatiekunde en Plantenoecologie van de Landbouwhogeschool, Wageningen).

Bij het mycosociologisch onderzoek van de *Juniperus*struwelen vonden dr. J. J. Barkman en de schrijver van dit berichtje méér van deze hydnoïde Gomphaceae dan vele mycologen voorheen. In de wat oudere boeken zult u de soort meestal vergeefs zoeken en als er een beschrijving in staat is deze erg summier.

De soort *Kavinia alboviridis* (Morgan) Gilberts & Budington = *K. bourdotii* (Bres.) Pilat, kan gemakkelijk door ieder worden herkend. Het mycelium is wit en houdt vele naalden in het dikke wattenkussen gevat. Waar het mycelium hout ontmoet, verdicht het zich tot uitstralende dichte plakken van rhizomorfen. In, op en onder het myceliumkussen en tegen de rhizomorfenplakken ontwikkelen zich stekeltjes die vanuit elke positie "proberen" naar beneden te wijzen. De stekeltjes zijn niet of zelden vertakt en meten ongeveer 3 x 0,2 mm. Het uiteinde is spits en blijft lang steriel en wit. De kleur van het hymenium is eerst crème, dan bleek olijfgroen, dan bruin. Bij oude exemplaren is de gehele stekel donkerbruin. Het hymenium aan de uiterste stekelbasis is erg los, elders is het aaneengesloten, bij de top 't jongst. De hyfen lopen in de top sterk parallel. De sporée is bruin. De sporen zijn druppelvormig of kort fusoid, naar de apiculus gekromd. De ornamentatie varieert van ruw tot duidelijk wrattig. De sporewand is matig dik en kleurt in KOH goudgeel. Ze doen sterk denken aan *Ramaria*-sporen.

Alle exemplaren gevonden op *Juniperus communis* hebben sporen van tussen de 7 en 10 μ m lang en tussen de 4 en 4,8 μ m breed. In de literatuur wordt dezelfde lengte vermeld maar de daar opgegeven breedte varieert als volgt: Bourdot et Galzin (1928): 2,5-4 μ m; Pilat (1958): 2-3(4) μ m; Christiansen (1960): 3,5-4 μ m; Corner (1970): 2-3(4) μ m; Eriksson (1976): 3-4(5) μ m.

In hoeverre hier sprake is van variabiliteit binnen de soort dan wel of de sporenbreedte gepaard gaat met andere kenmerken, dient nog nauwkeuriger te worden onderzocht. De beschrijving van



Kavinia albobiridis (Morgan)

Gilb. et Bud.

Eriksson, die de uitvoerigste is, klopt in elk geval wél met ons materiaal. *K. albobiridis* kan nauwelijks met andere soorten verward worden. De soort werd ontdekt door Bresadola in 1908 en voor zover ik weet later nog gevonden in de volgende landen:

Frankrijk: (Bourdot et Galzin, 1928) meerdere malen in de provincies Allier en Aveyron in droge bosjes van bv. *Buxus sempervirens*.

Tsjechoslowakije: (Pilát, 1958) één vondst op *Fagus sylvatica*.

Denemarken: (Christiansen, 1960) twee vondsten op naaldhout.
 Zweden: (Eriksson, 1976) verscheidene vondsten in de noordelijke helft van het land.
 Finland: (Eriksson, 1976) één vondst in het noorden.
 Siberië: (Pilat, 1958) één vondst.

Tot op dit moment is de soort door ons gevonden in 37 verschillende jeneverbesterreinen, en wel:

B.R.D. (Western Germany):

Alstätte bij Ahaus (Westf.), Börger bij Sögel (Niedersachsen), Brögbern bij Lingen (Westf.), Haselünne bij Meppen (Westf.), Wachendorf bij Lingen (Westf.), Wilsederberg, Totengrund, Steingrund bij Wilsede (Lünenburger Heide).

Denemarken (Denmark):

Spjarup bij Egtved (Jutland), Villingerød bij Helsingør (Sjaelland).

D.D.R. (Eastern Germany):

Fährinsel bij Hiddensee (Rügen).

Nederland (Netherlands):

Archemerberg (Overijssel), Balinge gem. Westerbork (Drente), Buurse bij Haaksbergen (Overijssel), Drouwen (Drente), Elp gem. Westerbork (Drente), 't Harde (Gelderland), Holthe gem. Beilen (Drente), Hijken (Drente), Kamps bij Rolde (Drente), Kraloo gem. Ruinen (Drente), Lemelerberg (2 plaatsen) (Overijssel), Lutten bij Denekamp (Overijssel), Mantinge gem. Westerbork (Drente), Mariëenberg (Overijssel), Oosterhesselen (Drente), Schoonloo (Drente), Sleen (Drente), Stroese zand bij Kootwijk (Gelderland), Ter Horst gem. Beilen (Drente), Vlierden bij Deurne (Noord Brabant), Zeesse bij Ommen (Overijssel).

Polen (Poland):

Bislaf bij Cheimno (Tucholer Heide), Dabrowka powlipno bij Toruń.

Zweden (Sweden):

Dalby (Skåne), Veberöd (Skåne).

(Alle eksemplaren zijn bewaard in het herbarium te Wijster).

Op verscheidene plaatsen vonden we *K. alboviridis* na een, twee of drie jaren weer op hetzelfde plekje terug. Bij Börger bv. in 1968, 1969, 1970 en 1974. Bij Ter Horst (gem. Beilen) in 1972, 1973, 1974, 1977 op een en dezelfde jeneverbetak.

De vondsten komen zowel uit beweide als onbeweide terreinen. De ondergrond is vaak voedselarm: stuifzand, dekzand, grof, gestuwd praeglaciaal zand, zeezand (Fährinsel, D.D.R.), maar soms ook voedselrijk zand van rivierduintjes en zelfs leem. De jeneverbesstruwelen waarin de soort gevonden is behoren dan ook zowel tot het Dicrano-Juniperetum (onbeweid arm) als tot het Squarros-Juniperetum (beweid, vrij rijk) en het "Fragario-Juniperetum" (rijk, meestal lemig).

Elk door ons verzameld exemplaar groeide op strooisel, takjes, takken en/of stambasis van *Juniperus communis*, met uitzondering van één vondst op *Taxus* in Polen. In enkele gevallen is tevens strooisel aanwezig van *Pinus sylvestris* en *Quercus robur*. In alle gevallen groeide het vrijwel geheel verborgen onder naalden, dode takken, of overhangende *Juniperus*-stammen.

Waar *Kavinia* groeit, is het strooisel meestal droog. In het jeneverbesstruweel valt daar een klein gedeelte van de regen in het vrije veld. De direkte omgeving is vaak erg dicht en beschermt tegen de wind. Het naalden-pakket is erg dik en mossen ontbreken vaak. In die gevallen dat wel enige planten aanwezig waren, werden deze genoteerd. Het zijn o.a. *Brachythecium rutabulum*, *Rhodbryum roseum*, *Rumex acetosella*, *Moehringia trinervia* en *Rubus fruticosus*.

Al deze soorten wijzen op enige voedselrijkdom. Ook de normale standplaats (dik naaldenpakket) is volgens onze analyses behoorlijk voedselrijk. De soort kan men vinden van augustus tot in de winter. Gemummificeerde exemplaren werden nog in april aangetroffen. Wel bestaat de indruk dat *K. alboviridis* goede jaren (1968 en 1974) en slechte jaren heeft.

Konklusies:

Kavinia alboviridis lijkt een boreale soort te zijn en is een ombrofobe aerohygrophyt (mijdt regen en zoekt vochtige lucht). Dit laatste wordt geaksentueerd door het feit dat de vondsten in Polen (bij Toruń) beide onder scherm van hoger geboomte waren. *K. alboviridis* is een vrij algemene soort die men waarschijnlijk kan vinden in meer dan de genoemde landen als men op de mikrostandplaats let.

Summary:

Kavinia alboviridis (Morgan) Gilbertson & Budington (= *K. bourdotii* (Bres.) Pilat) is reported from six different countries over 37 localities. One collection was on *Taxus* in *Querco Carpinetum* near Toruń, all others were in *Juniper* scrubs. The fungus

mostly grows in dry little holes, covered by needles, dead branches or overhanging *Juniper* bases. It seems to be a boreal (ombrofobe) aerohygrophyte and can be expected in many more countries. The list of localities is given.

Literatuur:

- Bourdot, H. et Galzin, A. (1928). *Hymenomycètes de France.* - Paris.
- Christiansen, M.P. (1959). Danish Resupinate Fungi, Part II. Homobasidiomycetes. *Dansk Botanisk Arkiv* 19: 63-388.
- Corner, E.J.H. (1970). Supplement to "A monograph of *Clavaria* and allied genera". Beihefte zur *Nova Hedwigia*, Heft 33.
- Eriksson, J. and Ryvarden, L. (1976). *The Corticiaceae of North Europe*, Vol. 4.
- Pilat, A. (1958). Uebersicht der europäischen Clavariaceen unter besonderer Berücksichtigung der tschechoslowakischen Arten. *Acta Musei Nationalis Pragae* Vol. XIV B, No. 3-4.

AANTEKENINGEN OVER CLITOCYBE I. C. INCOMIS

T.W. Kuiper

Biologisch Station
Wijster

(Mededeling no. 193 van het Biologisch Station, Wijster; mededeling no. 33 van de Afdeling Vegetatiekunde en Plantenoeekologie van de Landbouwhogeschool, Wageningen).

Op 4 september 1977 hield de mycologische vereniging een ekskursie in de omgeving van Nijmegen. Gezien de droogte van de afgelopen weken waren de verwachtingen niet hoog gespannen, zodat maar weinig mensen deze ekskursie hebben meegemaakt. Besloten werd maar niet naar de Jansberg te gaan, waar de dag tevoren werkelijk niets gevonden was. In plaats daarvan werd 's ochtends Heijendaal (het bos rondom het Radboudziekenhuis) bezocht. De vondsten hier vielen aardig mee: we vonden o.a. *Stropharia rugo-*